

Filmer du bør ha sett for å få mest mulig ut av boka

De fleste karakterene vi skriver om i denne boka, har prydet film-
lerretet i over ti timer, og mange av tegneserieheltene så dagens lys
helt tilbake på 1940-tallet. Det er mye stoff å dekke i en liten bok
som dette, så vi regner med at hovedtrekkene i historien til alle
karakterene er kjent for de fleste lesere.

Denne lista over filmer har ikke med alt. (Du vil for eksempel
se at noen av Batman-filmene fra 90-tallet mangler.) Grunnen er at
vi bare har tatt med filmene vi dekker i boka. For å få mest mulig
ut av boka, anbefaler vi nemlig at du ser noen eller alle disse filme-
ne på forhånd – og vær obs på at noen ikke passer for de minste.
Men hvis du eller barna dine ikke kan se filmene på forhånd, har
vi skrevet boka slik at dere kan få noe ut av den likevel.

Vår egen erfaring har vært at disse filmene og karakterene ikke
bare er underholdende, men at de også kan hjelpe oss med å opp-
dage viktige sannheter om Gud, oss selv og vår fremtid. Takk for
at du blir med på dette eventyret!

CAPTAIN AMERICA:

PREMIERE I USA:

Captain America: The First Avenger

22. juli 2011

The Avengers

4. mai 2012

Captain America: The Winter Soldier

4. april 2014

<i>Avengers: Age of Ultron</i>	1. mai 2015
<i>Captain America: Civil War</i>	6. mai 2016
<i>Avengers: Infinity War</i>	27. april 2018
<i>Avengers: Endgame</i>	26. april 2019

IRON MAN:

<i>Iron Man</i>	2. mai 2008
<i>Iron Man 2</i>	7. mai 2010
<i>Captain America: The First Avenger¹</i>	22. juli 2011
<i>The Avengers</i>	4. mai 2012
<i>Iron Man 3</i>	3. mai 2013
<i>Avengers: Age of Ultron</i>	1. mai 2015
<i>Captain America: Civil War</i>	6. mai 2016
<i>Spider-Man: Homecoming</i>	7. juli 2017
<i>Avengers: Infinity War</i>	27. april 2018
<i>Avengers: Endgame</i>	26. april 2019
<i>Spider-Man: Far from Home</i>	2. juli 2019

HARRY POTTER:

<i>Harry Potter og de vises stein</i>	10. november 2001
<i>Harry Potter og mysteriekammeret</i>	15. november 2002
<i>Harry Potter og fangen fra Azkaban</i>	31. mai 2004
<i>Harry Potter og ildbeget</i>	18. november 2005
<i>Harry Potter og f�niksordenen</i>	11. juli 2007
<i>Harry Potter og halvblodsprinsen</i>	15. juli 2009
<i>Harry Potter og d�dstalismanene – del 1</i>	19. november 2010
<i>Harry Potter og d�dstalismanene – del 2</i>	15. juli 2011

STAR WARS:

<i>Episode IV – Et nytt h�p (A New Hope)</i>	25. mai 1977
<i>Episode V – Imperiet sl�r tilbake</i> <i>(The Empire Strikes Back)</i>	21. mai 1980

FILMER DU BØR HA SETT

<i>Episode VI – Jediridderen vender tilbake</i> (<i>Return of the Jedi</i>)	25. mai 1983
<i>Episode I – Den skjulte trussel</i> (<i>The Phantom Menace</i>)	19. mai 1999
<i>Episode II – Klonene angriper</i> (<i>Attack of the Clones</i>)	16. mai 2002
<i>Episode III – Sithene tar hevn</i> (<i>Revenge of the Sith</i>)	19. mai 2005
<i>Episode VII – The Force Awakens</i>	18. desember 2015
<i>Episode VIII—The Last Jedi</i>	15. desember 2017
<i>Episode IX—The Rise of Skywalker</i>	20. desember 2019

RINGENES HERRE:

<i>Ringens brorskap (The Fellowship of the Ring)</i>	19. desember 2001
<i>To tårn (Two Towers)</i>	18. desember 2002
<i>Atter en konge (The Return of the King)</i>	17. desember 2003

BATMAN:

<i>Batman</i>	23. juni 1989
<i>Batman vender tilbake (Batman Returns)</i>	19. juni 1992
<i>Batman Begins</i>	25. juni 2005
<i>The Dark Knight</i>	18. juli 2008
<i>The Dark Knight Rises</i>	20. juli 2012
<i>Batman v Superman: Dawn of Justice</i>	25. mars 2016
<i>Justice League</i>	17. november 2017
<i>Zack Snyder's Justice League²</i>	18. mars 2021

WONDER WOMAN:

<i>Batman v Superman: Dawn of Justice</i>	25. mars 2016
<i>Wonder Woman</i>	2. juni 2017
<i>Justice League</i>	17. november 2017

HOLLYWOOD-HELTER

Wonder Woman 1984

25. desember 2020

Zack Snyder's Justice League

18. mars 2021

Innledning

Å se døden i hvitøyet

29. september 2006, Ramadi, Irak: Den amerikanske Navy SEAL-soldaten Michael Monsoor og laget hans blir beskutt av AK-47 og en rakett-drevet granat. Men de vet ikke sikkert hvor fienden befinner seg.

Som maskingeværskytter i SEAL-lag 3 befinner Monsoor seg vanligvis helt forrest i Delta-troppen, noe som betyr at han ofte er den første som møter fiendens ild. Det skjer mens han bærer 45 kilo med utstyr i opp mot 40 graders varme. Siden han kom til Irak i april, har Monsoor og laget hans – som også teller Chris Kyle, kjent fra filmen *American Sniper* – drept 84 opprørere, men de har også lidd egne tap.

For et par måneder siden så underoffiser Monsoor en medsoldat bli såret og innesperret i et heftig angrep. «Helt uten tanke for sin egen sikkerhet», fortalte vitner, «løp Monsoor rett inn i kule-regnet for å redde kameraten sin mens det haglet rundt ham». Med maskingeværet i den ene hånden brukte Monsoor den andre til å slepe den sårede medsoldaten til et evakueringskjøretøy. For motet han viste den dagen, skulle han bli belønnet med Sølvstjernen.

I dag, i et voldelig strøk fullt av terrorister i Ramadi, ser det ut som om Monsoor vil trenge motet sitt på ny.

Han befinner seg på taket av en bygning sammen med to andre Navy SEAL-soldater. Opprørere på bakken har stengt av gatene i

Ramadi, og noen i byens moské roper «Drep amerikanerne!» over høyttaleranlegget.

Monsoor stiller seg opp foran en dør som leder ned fra taket, mellom sine to SEAL-medsoldater, som er i god posisjon til å skyte ved føttene hans. Det er en pause i skytingen, og de tre mennene speider etter fienden nede på gata.

Plutselig kaster en opprører fra en usett posisjon nede på gata en granat som treffer Monsoor i brystet så han faller over ende. På grunn av tiden det tok granaten å lande, vet Monsoor at han ikke kan plukke den opp og kaste den tilbake. Han har bare et tidels sekund på å bestemme seg. Hvis han hopper inn gjennom døråpningen og redder seg selv, vil de to andre Navy SEAL-soldatene dø.

Monsoor roper: «Granat!» Så, i stedet for å komme seg i dekning, hopper han *framover*, med brystet først, oppå granaten.

Den detonerer.

Tretti minutter senere er tjuefem år gamle Michael Monsoor død. De to Navy SEAL-kameratene hans overlever fordi Monsoors kropp dempet eksplosjonen.

I Monsoors begravelse sa en av medsoldatene: «Mikey så døden i hvitøyet den dagen og sa: 'Du får ikke ta vennene mine. Jeg vil gå i deres sted.'»

Jeg hadde aldri sett en president gråte før 8. april 2008. Det var da president George W. Bush inviterte Michael Monsoors foreldre til Det hvite hus for å gi dem sønnens tapperhetsmedalje, The Medal of Honor. Mens tårene rant nedover kinnet, leste presidenten begrunnelsen med skjelvende stemme. Den sluttet slik:

Selv om han kunne ha unnskluppet eksplosjonen, valgte underoffiser Monsoor i stedet å beskytte medsoldatene sine. Instinktivt og uten tanke for sin egen sikkerhet kastet han seg over granaten for å dempe kraften fra smellet med sin egen

kropp, og reddet livet til sine to kamerater. Med dette enorme motet, denne kampgløden, denne dedikasjonen til plikten i møte med den visse død, ga underoffiser Monsoor tappert livet for landet sitt. Han kaster stor glans over seg selv og holder i hevd de beste tradisjonene til USAs marine.³

Siden den gang har Garden Grove High School, Monsoors gamle skole i California, gitt sitt nye football-stadion navnet Michael A. Monsoor Memorial Stadium. På 50-yard-linjen kan man se Navy SEALs gylne trefork. Og i januar 2019 bestilte den amerikanske marinen «USS Michael Monsoor», en av de nyeste og farligste missiljagerne i hele flåten.

Michael Monsoor døde for landet sitt, som presidenten sa. Men som den overlevende medsoldaten hans også sa, så døde han ikke bare for landet sitt; Michael Monsoor valgte å dø for vennene sine. De fleste Medal of Honor-vinnere som overlever, sier det samme: «Jeg kunne ikke la vennene mine dø. Jeg elsker dem. De ville gjort det samme for meg.»

Fedrelandskjærighet er ikke hovedmotivasjonen for heltemot i strid, det er imidlertid kjærighet til venner. Som Jesus sa like før han ble korsfestet: «Ingen har større kjærighet enn den som gir livet for vennene sine» (Joh 15,13).

Alle – uansett religion eller kultur – vet at å ofre seg selv for å redde en annen er en av de sterkeste og vakreste formene for kjærighet.

Det er derfor Michael Monsoor er en *helt* fra virkeligheten. Det er også derfor nesten alle heltene vi elsker på film er villige til å ofre seg for å redde dem som er truet av onde krefter.

Slike tapre offerhandlinger er guddommelige. For litt over to tusen år siden ikledde Gud seg menneskeskikkelse og lot seg ofre for å redde milliarder av mennesker som var truet av ondskap. På film redder helten vanligvis uskyldige mennesker fra en slags ytre

ondskap. I virkeligheten gjør Gud det samme, og mer. Han redder også skyldige mennesker fra *deres egen* ondskap – til og med ondskap rettet mot Gud selv.

Senere skal vi se på hva Jesus gjorde og hvorfor han gjorde det. Men først må vi gi deg en orientering for oppdraget, for uansett om du vet det eller ikke, står du midt i en krig om alle menneskers sjeler – også din egen. Vi ser alle døden i hvitøyet, og vi må handle nå før det er for sent. Denne krigen er usynlig, men virkningene av den er tydelige. Vi ser dem i vår egen oppførsel og i overskriftene hver eneste dag. La oss forklare.

DEN USYNLIGE VERDEN

Hvis det er én ting alle vet, uansett religiøs oppfatning, er det at denne verden sliter – alt er ikke som det burde være. Det er noe galt med verden, og det samme gjelder oss. Vi må kjempe selv i de beste liv og relasjoner. Uansett hvor bra vi har det, er det fortsatt noe som mangler, noe er ikke helt som det skal. Vi sier til oss selv at neste jobb, neste forhold, neste prestasjon, neste utmerkelse eller neste lønsslipp vil fikse alt, men det skjer aldri. I tillegg vil vi alle møte smerte, lidelse og død, uansett hvor rike vi er eller hvor mange som elsker oss.

Vi lengter alle etter frihet fra forfallet, etter et bekymringsløst liv. Men uansett hvor mye vi prøver, finner vi ikke det vi leter etter i vår verden. Kanskje det er et hint om at det finnes noe utenfor oss. Som C.S. Lewis sa det: «Hvis jeg merker en lengsel i meg selv som ingen erfaring i denne verden kan tilfredsstille, er den mest sannsynlige forklaringen at jeg ble skapt for en annen verden.»⁴

Vi er skapt for en annen verden. Men den åndelige kampen i denne verden kan hindre oss i å komme dit. Vi snakker her om den usynlige verden med åndelig krigføring som har eksistert fra tidens begynnelse og helt til i dag. Og vi er alle delaktige, enten vi

vet det eller ikke. (De åndelige mørke kreftene vil faktisk at vi skal være uvitende om det.)

Dette er Bibelens lære, som vår venn og bibelforsker Michael Heiser forklarer i boka *The Unseen Realm*.⁵ Kristne har alltid trodd på åndelig krigføring, men i dag mener noen at den åndelige kampen kun foregikk på Bibelens tid, for tanken strider mot våre moderne oppfatninger.

Spesielt overraskende for moderne kristne er læren om at Gud har et himmelsk guddommelig råd som har oppsyn med nasjonene.⁶ Da Gud skapte full språkforvirring blant Babels folk, satte han medlemmer av dette guddommelige rådet over dem, men disse «Guds sønner» gjorde opprør mot den ene sanne Gud og lurte folket i sine nasjoner til å tilbe dem i stedet for ham. Etter hendelsen i Babel, som vi leser om i Første Mosebok 12, lovet Gud Abraham at han skulle velsigne alle jordens slekter gjennom ham. Dette er starten på den lange prosessen der Gud skal vinne nasjonene tilbake gjennom én nasjon, Israel, ved verdens frelser, Jesus.

Legg merke til at når Jesus gir disiplene misjonsbefalingen, sier han: «Gå derfor og gjør alle *folkeslag* til disipler» (Matt 28,19, vår kursivering). Legg videre merke til at når misjonsbefalingen offisielt starter på pinsedag (Apg 2), skjer det en reversering av Babel. I stedet for at folk er adskilt av språk, kunne plutselig folk fra hele datidens kjente verden – med mange ulike språk – forstå apostlene. Og nasjonene som ble forsont på pinsedag, speiler nasjonene som ble adskilt i Babel! (Selv om Bibelen ble skrevet av førti forskjellige mennesker over en periode på 1500 år, er det forbløffende hvilken symmetri vi finner mellom de ulike delene.)

Hva betyr så dette for oss i dag? Et overblikk over den bibelske fortellingen – som er historien om virkeligheten⁷ – vil hjelpe oss med å forstå oppdraget vårt. Du kan tenke at Guds plan består av fem faser, lett å huske med akronymet **STIGE**:

Skapelse: Gud skaper verden og alt som lever. Han former oss i sitt bilde.

Trass: Skapelsen blir forringet og farlig etter at både Satan, mennesker og det guddommelige rådet gjør opprør.

Inngripen: Gud griper inn for å redde oss ved å komme som Jesus, vår syndfrie stedfortreder som tar straffen vi fortjente på seg. Han står opp fra de døde og beviser dermed at han er Gud og at vi kan stole på hans budskap.

Gå ut: Vårt oppdrag nå er å formidle de gode nyhetene om hva Jesus har gjort til opprørerne på jorden, og å gjøre disipler av alle folkeslag før kongen vender tilbake. Men vi møter motstand fra opprørere i den usynlige verden.

Evigheten: Jesus vender tilbake som konge, setter de gjenværende opprørerne i forvaring, og gjenoppretter skapelsen slik at de som elsker Gud, kan nyte ham, hans skaperverk og hverandre i all evighet.

Vi nevnte at selv om store deler av denne krigen foregår i den usynlige verden, er mange av konsekvensene synlige for oss. Hver dag ser vi at opprørerne tar valg som enten fører dem nærmere overgivelse, eller gjør dem mer forskanset i sitt opprør. Vi ser til og med at folk som har sverget troskap til kongen, går tilbake til sine gamle opprørs-vaner. Apostelen Paulus sier: «For vår kamp er ikke mot kjøtt og blod, men mot makter og åndskrefter, mot verdens herskere i dette mørket, mot ondskapens andehær i himmelrommet» (Ef 6,12).

Om du begynner å snakke om Satan og demoner i dag, tenker moderne mennesker at du har gått fra vettet. Det er bare gammel overtro, sier de.

«Frank og Zach, dere tror vel ikke oppriktig på demoner i vår tid?»

Jo, det gjør vi. Av en rekke grunner:

For det første fordi Jesus gjorde det (og vi har en regel vi følger: Hvis noen står opp fra de døde, stoler vi på det personen sier!)

For det andre så trodde apostlene hans også på dem, og de opplevde mirakler.

For det tredje finnes det bevis på at mirakler fremdeles skjer i dag. Professor Craig Keener har dokumentert dette i sitt grundige tobindsverk *Miracles*.⁸

Men selv uten å lese Keeners overbevisende bøker kan vi trekke samme konklusjon bare ved å observere verden omkring oss.

Her er grunnen:

Vi er alle enige om at det er noe galt med denne verden, at ting ikke er slik de burde være. Selv ateister påpeker mye de mener er galt med verden. Men hvis ting ikke er som de burde, da må det finnes en objektiv målestokk (Gud) som har definert hvordan ting bør være. Ellers er det jo bare opp til hver enkelt å velge om vi burde elske hverandre og ikke drepe, voldta og mishandle hverandre på andre måter. Disse moralske sannhetene er ikke bare menneskers meninger, men begrunnet i Guds natur, og det er meningen at vi skal følge dem.

Men *vi følger dem ikke*, i hvert fall ikke fullkomment. Og vår ulydighet handler ofte om mer enn bare egennytte. Vi gjøre ikke bare gale ting for å få fordeler selv; vi *nyter* ofte å gjøre gale ting utover det som er nødvendig for å få en fordel. Det er som om en ytre kraft driver oss.

Tenk på det onde som har skjedd i det siste: Barn blir solgt som sexslaver; diktatorer driver folket sitt til randen av hungersnød mens de selv bader i luksus. Terroristene som kastet granaten på Michael Monsoor er kjent for å voldta, halshugge og noen ganger til og med korsfeste kvinner og barn. I forrige århundre ble over

hundre millioner mennesker slaktet av ateistiske ledere og nazi-regimer. Tror vi virkelig at all denne ondskapen bare er et resultat av folks egoisme?

Selv vår egen oppførsel i det såkalte siviliserte Vesten gir oss et hint om at demoniske krefter herjer. Hvorfor skulle ellers så mange i samfunnet vårt i dag feire at millioner av ufødte barn blir drept bare fordi det ikke passer oss å få dem? Hvorfor skulle vi ellers ha et personlig ønske om å ta hevn på dem som sårer oss, en hevn som går langt utover det som er nødvendig for en sindig rettferdighet? Hvorfor skulle ellers folk «kansellere» sine medborgere bare fordi de har en annen politisk mening?

Sannheten er at mennesker noen ganger viser en mørk tiltrekning til en grusom, uberettiget ondskap som burde gjøre det åpenbart at demoniske krefter står bak – krefter som påvirker mennesker til å gå tankeløst fra egoistisk til ondsinnet til sadistisk. (Og de som ikke utfører forbrytelsene selv er likevel fascinert av dem. Bare se på en oversikt over de mest populære podkastene i dag – på toppen av lista vil det nesten alltid være noen som handler om uløste mord.)

Så ja, ikke bare finnes Gud, men demoner finnes også. Og disse åndelige kreftene er alle innblandet i krigen i den usynlige verden, og vi kan se virkningene av den i vår synlige verden.

Men vent. Dette vekker noen viktige spørsmål: Hvorfor finnes det ondskap i det hele tatt? Hvorfor knuser ikke bare Gud opprørerne i den usynlige verden? Og hva har alt dette med Hollywood-helter å gjøre?

HVA ER VITSEN MED ONDSKAP?

Jeg (Frank) var nettopp ferdig med presentasjonen «Jeg har ikke nok tro til å være ateist» ved Wright State University da en ung ateist kom bort til mikrofonen med ei felle forkledd som et spørs-

mål. Han sa: «Hva ville du sagt om en forelder som ba ungen sin om ikke å røre en ladd pistol, men lot ungen være alene med den? Ungen endte opp med å skyte seg selv.»

Jeg svarte: «Jeg ville sagt at det var en dårlig forelder.»

Han svarte: «Greit, så la oss bytte ut pistolen med et eple. Gud gjorde det samme mot Adam og Eva. Betyr ikke det at Gud er en dårlig forelder?»

Det virket som den unge mannen hadde et godt poeng. Hvorfor skulle en allvitende, god Gud plassere treet i hagen hvis han visste at Adam og Eva ville være ulydige? Ifølge kristen teologi startet all smerten og lidelsen vi opplever med dem. Vi må alle lide konsekvensene av Adam og Evas synd. Hvordan er det rettferdig?

«La oss sørge for at analogien virker», sa jeg. «I din analogi representerer forelderen Gud, ikke sant?»

«Riktig.»

«Vel, hva om forelderen hadde makt til å gjenreise barnet fra de døde? Hva om han ga barnet et valg om å bli gjenreist eller ikke?»⁹

Den unge mannen nølte. Han skjønnte at analogien hans ikke holdt vann siden den behandlet Gud som om han var et vanlig menneske, og ikke i stand til å rette opp i tragedien. Men i motsetning til en menneskelig forelder, kan Gud gjenreise alle som dør. Og det er nettopp det kristendommen hevder han vil gjøre.

Men spørsmålet gjenstår: Hvorfor ville en allvitende, god Gud la oss gjøre en slik tabbe, selv om han én dag vil rette opp i alle feil?

Svaret er: fordi kjærlighet ikke kan finnes uten fritt valg. Ja, fritt valg innebærer en mulighet for ondskap, men det er den eneste måten kjærligheten kan eksistere på. Kjærlighet må gis av fri vilje. Den kan ikke tvinges fram.

Gud kunne lett knust all ondskap, men da måtte han samtidig knust fri vilje, og vi ville mistet muligheten for både valg og kjærlighet. Satan ville forsvinne, men det ville også alle mennesker, for vi gjør onde ting hver dag. (I stedet for å gjøre slutt på ondskap

ved å fjerne fri vilje, vil Gud oppheve ondskapens virkninger ved å sette den i forvaring. Men det skal vi se på senere.)

I stedet for å klandre Gud for å ha gitt Adam og Eva muligheten og evnen til å synde, bør vi heller takke ham. Hvis Gud ikke hadde gitt oss denne friheten, ville vi ikke vært noe mer enn organiske roboter, ute av stand til å elske eller oppleve meningsfulle relasjoner.

Lidelse kan også føre til gode ting. Det kan for eksempel motivere oss til å gjøre positive endringer i livet som hjelper både oss selv og ofte utallige andre. La oss ta et eksempel fra superheltenes verden:

Når Peter Parker første gang skjønner at han har spesielle edderkopp-lignende krefter, er han mer interessert i å bruke dem for sin egen personlige vinning i stedet for å tjene andre. Denne egoismen skal vise seg å få store negative konsekvenser for ham. Husker du at Peter har mulighet til å hindre et ran som skjer rett foran øynene på ham? Han lar være å gripe inn fordi han er sint på mannen som blir ranet, siden mannen nettopp har snytt Peter for penger.

Peter tror han tar hevn på svindleren ved å la forbryteren komme unna med pengene hans. Men bare noen minutter senere oppdager han at den flyktende raneren har kapret bilen til hans kjære onkel Ben og skutt ham. Idet en gråtende Peter ser onkelen trekke sitt siste pust på fortauet, husker han ordene Ben sa til ham like før: «Med stor makt kommer stort ansvar.» Der og da fødes kimen til superhelten Spider-Man. Uten mordet på onkel Ben ville ikke Spider-Man finnes slik vi kjenner ham.

Men det er en lang prosess før Peter er klar til å bruke kreftene sine til å tjene andre, ikke til personlig vinning. Han ender opp med å redde tusenvis av mennesker.

Det vi ser her er et mektig fenomen som kalles «ringvirkninger». Det handler om at hver hendelse i livet, enten den er god eller

ond, er som en stein som kastes uti et tjern. Ringene i vannet sprer seg utover og påvirker hele tjernet. Når det gjelder Peter Parker, fikk mordet på én uskyldig mann (onkelen) ringvirkninger slik at tusenvis av liv ble reddet senere. I større målestokk kan vi si det samme om mordet på Jesus. Mordet på dette uskyldige gudemennesket ga umålbart godhet til milliarder av mennesker gjennom historien. Og ringvirkningene forsetter den dag i dag, to tusen år senere.

Noen ganger kan vi se hvordan tragedie får gode ringvirkninger, men som oftest gjør vi det ikke. Siden vi er fastlåst i tiden og har et ekstremt begrenset perspektiv, er det umulig for oss å spore hvordan en hendelse i dag får ringvirkninger i fremtiden for milliarder av hendelser og mennesker opp gjennom århundrene. Men det er mulig for Gud.

Så selv om vi ikke vet hvorfor visse ting skjer, *vet vi hvorfor vi ikke vet det*. Vi er begrensede skapninger fastlåst i tiden, og det betyr at vi ganske enkelt ikke er i en posisjon til å vite hvilke grunner Gud har for å la onde ting skje. Siden alt henger sammen, kan ondskap få gode ringvirkninger – det skjer ofte. Ja, Gud garanterer det faktisk.¹⁰

Ikke bare kan det komme noe godt ut av noe ondt, men noen større goder kan bare oppnås på den måten. For eksempel kan lidelse føre oss nærmere Gud, vekke oss så vi ser hva som er virkelig viktig, og få oss til å utvikle en gudfryktig karakter i møte med ondskap og vanskeligheter. Det er vanskelig for oss som falne vesener å utvikle medlidenhet uten lidelse. En person kan ikke utvikle utholdenhet uten hindringer å overvinne. Og det er umulig å utvikle mot uten å stå overfor ondskap eller farer. Vi kan med andre ord ikke bli bedre uten å møte motstand.

Tenk på barn. Hva kaller du barn som får alt de ønsker seg?

Bortskjemte.

Hva er bortskjemt med dem?

Karakteren deres. Du kan ikke gi barn (eller voksne!) alt de

ønsker seg. Hvis de får det, vil det ødelegge dem. I stedet for å utvikle en karakter som bøyer seg for andre og respekterer dem, vil barn som får alt de ønsker seg bli selvopptatte drittunger. De blir som narsissistiske kjendiser som flyr i flint hvis ikke alt går akkurat som de vil. Uten at egoene våre får motstand i form av smerte, lidelse og kamp, vil vi alle bli enda mer egoistiske og uutholdelige enn vi allerede er.

Hvis Gud ikke hadde gitt sine skapninger frie valg, ville det ikke vært noe behov for helter og ingen mulighet for vekst. Hvis det ikke fantes noen ondskap å bekjempe og ingen karakter å utvikle, ville vi ikke fått oppleve den dypere tilfredsstillelsen av å kjenne at sjelen utvider seg. Karakteren vår vokser ikke like mye i gode tider som i dårlige. Den bibelske skikkelsen Job, som opplevde grusomme lidelser, er en dypere og mer reflektert person etter prøvelsene enn før.

Dette er én grunn til at en forsonet verden, når det kommer til stykket, er bedre enn en uskyldig verden. Gud oppnår faktisk noe enda bedre ved å tillate ondskapen som kommer av å gi oss frie valg enn om han bare hadde skapt oss som roboter. Selv den syndfrie Jesus måtte lære seg lydighet gjennom lidelse.¹¹ Denne verden er kanskje et forferdelig feriested, men den er et glimrende treningsstudio.¹²

Gud vet at kjærlighet er verdt ondskapens smerte, spesielt siden han én dag vil gjøre slutt på ondskapens virkning på sine barn. Når «folkeslagene er kommet inn i fullt tall» (Rom 11,25) og har tatt imot gratisbilletten til hans rike som vi har fått ved hans Sønns offer, vil Kristus komme tilbake og rette opp i all urett.¹³ Da vil Gud plassere ondskapen et sted som heter helvete.

I mellomtiden, mens vi venter på at Kristus skal komme, lever vi i en trøblete verden. Siden vi ikke befinner oss på den nye jorden ennå, må vi kjempe mot ondskap, vinne sjeler og vokse som mennesker. Oppdiktete historier fra Hollywood kan hjelpe oss med det.

HVORFOR AMERIKANSKE MARINESOLDATER LESER SKJØNNLITTERATUR

Kommandanten for the United States Marine Corps gir marinesoldater av alle grader ei liste med bøker som skal bidra til utviklingen deres. På lista finner du alle slags bøker om ledelse, militærhistorie, tidsbruk og en rekke andre emner. Det vil kanskje overraske deg å høre at det også er skjønnlitteratur på lista. Populære science fiction-romaner som *Ender's spill* (*Ender's Game*), *Starship Troopers* og *Ready Player One* er på lista, og med god grunn. General Martin Dempsey, tidligere leder for Den militære sjefsnemnd (den høyest rangerte offiseren i de amerikanske væpnede styrkene) skrev at skjønnlitteratur skaper «et mentalt laboratorium [som] inviterer oss til å utforske utfordringer og muligheter som vi ellers kan overse». Med andre ord: Skjønnlitteratur lar oss utforske mulighetenes verden.

Vi har for vane å overse ting som er tilsynelatende umulige rett og slett fordi vi aldri har opplevd dem. Innenfor logikk kalles dette *den anekdotiske feilslutningen*, der man trekker en konklusjon basert på personlig erfaring eller enkeltstående eksempler. Hvor mange ganger har du diskutert med noen som baserte hele sitt argument på personlig erfaring? De kan ikke forstå et annet perspektiv bare fordi de aldri har opplevd det. Mens det ikke nødvendigvis gjør synspunktet deres galt, kan det føre til noen potensielt farlige konklusjoner, spesielt når de vil bruke sin erfaring til å ta store personlige beslutninger eller påvirke offentlige retningslinjer.

Skjønnlitteratur hjelper oss med å forestille oss verdener som er annerledes enn vår egen. Den lar oss tenke over hva som ville skjedd hvis vi fikk en global pandemi som var enda verre enn COVID-19. Eller hvordan verden ville sett ut i en atomvinter. Eller hva slags typer teknologi som kan være nyttige å ha i romalderen.

Skjønnlitteratur lærer oss også om moral. Den lar oss oppleve

scenarioer som kan være vanskelige å gjenskape i den virkelige verden, men som er viktige for å utvikle en solid karakter. Hvordan kan vi lære mennesker om mot når flertallet av dem aldri vil oppleve stridshandlinger? (Få mennesker vil noen gang havne i Michael Monsoors dilemma.) Hvordan kan vi vise de potensielle grusomhetene ved å leve i et undertrykkende regime når flertallet av amerikanere aldri har opplevd det? Hvordan kan vi utvikle forståelse og empati for dem som opplever helt andre ting enn oss? Skjønnlitteratur kan ta for seg etikken knyttet til ethvert tema og scenario.

Skjønnlitteratur kan vise oss teologiske sannheter på helt andre måter enn rene lover og fakta. Og Bibelen selv sier at historier – både oppdiktede og sanne – ofte er den beste måten å formidle moralske egenskaper og teologi på.¹⁴ Det er derfor Jesus brukte lignelser, og det er derfor Bibelen er en sammenhengende, sann historie i stedet for en lang rekke faktautsagn.

Historier kan noen ganger slippe gjennom de kunstige barrierene vi setter opp for å stenge ute ideer som kan true verdensbildet vårt. Historier taler rett til hjertet. Som professor Gisela Kreglinger så innsiktsfullt bemerker:

Jesus bruker en strategi der han unngår å snakke direkte om Gud. Ved å få tilhørerne til å tenke at lignelsen bare handler om hverdagslivet, senker det religiøse publikumet forsvarsverkene, og de blir lurt til å se på Gud fra en ofte overraskende, kanskje til og med sjokkerende og tilsynelatende uakseptabel vinkel.¹⁵

Ja, det er vanskelig å stenge noe ute som du ikke ser komme. Og snart skal vi se at favorittfilmene våre kan gjøre det samme.

HVORFOR ELSKER VI HOLLYWOOD-HELTER?

Captain America, Iron Man og de andre heltene i Marvel-universet skal til å kjempe mot Thanos. Luke Skywalker krysser lyssverd med Darth Vader. Aragorn angriper Mordors overveldende krefter. Batman konfronterer Jokeren. Supermann beseirer Doomsday. Wonder Woman destruerer Ares. Vi er trollbundet. Hvorfor?

Det er noe som begeistrer oss ved historier der menneskers liv står på spill, historier som skildrer en ekte kamp mellom godt og ondt, som viser hvordan kjærlighet og hengivelse kan overvinne selv de mest håpløse situasjoner.

Det er mer enn bare underholdning. Vi innser det kanskje ikke, men historiene og heltene som begeistrer oss i kinosalen er faktisk alternative, fantasifulle versjoner av kampen mellom godt og ondt som foregår i virkeligheten. Noe av det skjer i den usynlige verden, og noe av det ser vi klart og tydelig.

Vi lengter etter en annen verden, den vi egentlig ble skapt for, og vi lar oss trollebinde av noen som vil ta oss dit – noen som vil slåss mot ondskap og føre oss trygt til en verden uten smerte, lidelse eller kamp. Hollywood-helter hjelper oss med å lengte etter det Jesus vil gjøre for å ordne opp når han kommer igjen. Hvis vi elsker Hollywood-helter, bør vi også elske Jesus, for han er vår ultimate helt.

Vi blir også trollebundet av moralske egenskaper. Noen mennesker i dag sier kanskje at moral er relativt, men de motsier seg selv i praksis når de håper at slemmingen får det han fortjener. De mener ikke egentlig at mord, ran og voldtekt er opp til hver enkelt å ta stilling til. Hvorfor jubler de da når skurken blir beseiret av den modige heltens som setter livet på spill for å redde de uskyldige?

Enten det er på kinolerretet eller i virkeligheten blir vi tiltrukket av dem som utviser mot, selvkontroll, visdom, rettferdighet, tro, håp og kjærlighet. Vi vet instinktivt at disse moralske egenskapene gjør dem til helter. Ingen tror noen gang at en feig, sleip,

egoistisk svindler er en god person, selv om han innimellom gjør det rette.

Alt dette går ut fra at menneskers liv har stor betydning, at det finnes en rett og en gal måte å behandle folk på, at det finnes en sann mening med livet og en ultimat utgang for oss alle. Det er faktisk det kristne verdensbildet.

Så når vi ser helter og skurker kjempe så busta fyker i en engasjerende film, ser vi en ekstrem utgave av virkeligheten. Heltene er involvert i et risikabelt oppdrag for å redde verden, og det samme er vi. Kristne prøver bare å gjøre det én person av gangen. Som Gandalf sier det i *Ringenes herre*: «Alt vi kan bestemme er hva vi skal gjøre med den tiden som er oss tildelt.»

Når vi nå legger ut på en reise med Hollywood-helter som Captain America, Iron Man, Gandalf, Batman, Wonder Woman og mange andre, skal vi lære av deres oppturer og nedturer, og se hvordan deres beste egenskaper peker på den ultimate helten. Men før vi begynner, må vi se på den viktige forskjellen mellom Gud og superhelter.

GUD VERSUS SUPERHELTER

Ateisten Richard Dawkins avviser Bibelens Gud slik han avviser en lang liste av andre angivelige guder. Han skriver: «Når jeg blir spurt om jeg er ateist, har jeg funnet en morsom strategi: Jeg påpeker at den som spør meg, også er ateist når det gjelder Zevs, Apollo, Amon-Ra, Mithras, Baal, Tor, Odin, gullkalven og det flygende spagettimonsteret. Jeg tar bare med én gud til som jeg ikke tror på.»¹⁶

Har Dawkins rett? Er ikke Bibelens Gud noe annerledes enn mytologiens ikke-eksisterende guder?

Selv om det finnes noen likheter som vi skal se på i denne boka, er faktisk Bibelens Gud og mytologiens guder i helt forskjellige

kategorier. For at vi skal forstå dette, la meg definere hva kristne mener med «Gud».

Når kristne snakker om «Gud», mener vi ikke en gammel mann i en sky, en stor engel eller en mektigere og større utgave av deg selv (som en superhelt). Vi snakker om det ikke-skapte, evige vesenet som skapte og opprettholder alle ting. Gud skapte med andre ord ikke bare universet, han holder det i gang øyeblikk for øyeblikk.¹⁷

For at du skal kunne forstå litt av hvem Gud egentlig er, glem ordet *Gud* noen sekunder og grunn på dette spørsmålet: Hvem er alle tings Kilde og Opprettholder? Uansett hvem det kan være, er det dette kristne mener med «Gud».

Alle tings Kilde og Opprettholder er:

- *Selv-eksisterende*: ikke forårsaket av en annen, grunnlaget for alt som finnes
- *Uendelig*: ubegrenset, et fullkomment maksimert eller realisert vesen
- *Enkel*: udelt av vesen, består ikke av deler
- *Immateriell*: ånd, ikke laget av materie
- *Romløs*: transcenderer rom, er ikke begrenset av rom
- *Tidløs*: transcenderer tid, er evig, hadde ingen begynnelse, vil aldri ende
- *Allmektig*: kan gjøre alt som er logisk mulig
- *Allestedsnærværende*: til stede overalt
- *Allvitende*: vet alle faktiske og mulige hendelsesforløp
- *Uforanderlig*: ankeret, målestokken alt annet måles etter
- *Hellig*: atskilt, moralsk perfekt, fullkomment rettferdig og kjærlig
- *Personlig*: har sinn, følelser og vilje, tar valg

Disse egenskapene finnes på samlet og uendelig vis i Kilden og Opprettholderen. Du kan oppdage dem gjennom bevisbaserte ar-

gumenter og grundige filosofiske resonnementer.¹⁸ Og de er bekref-
tet av de bibelske forfatterne, pålitelige kilder, noe vi har utforsket
og drøftet andre steder.¹⁹

Sett Guds egenskaper opp mot de Dawkins nevnte og se på opp-
diktede superhelter. Superhelter har ingen av Guds uendelige attri-
butter – ingen endelige vesener kan ha det. Siden Gud er det eneste
ubegrensede, uendelige, ufeilbarlige vesenet som eksisterer, befinner
han seg i en unik kategori. Alt annet er endelig eller begrenset.

I likhet med mennesker har superhelter noen av Guds kref-
ter, men med visse begrensninger. Der Gud har *all kunnskap*, har
superhelter og mennesker *litt kunnskap*. Der Gud er *allmektig*,
har superhelter og mennesker *litt makt*. Våre endelige egenskaper
tilsvarer med andre ord Guds uendelige egenskaper, men de er ikke
helt de samme i grad eller slag.

Vi kan si det slik: Superhelter er begrensede, skapte vesener
som opererer på *innsiden* av universet, ikke det ultimate, ikke-skap-
te Vesenet som er *utenfor* universet og holder det oppe hvert se-
kund. Siden Gud er hele skaperverkets Kilde og Opprettholder,
må superheltene eller de endelige «gudene» på Dawkins' liste være
skapt og opprettholdt av Gud – om de virkelig finnes. Faktisk ville
ikke Dawkins heller vært her uten Gud.

Det er sant at det er noen likheter mellom Gud og de endelige
gudene Dawkins nevner. Og vi kan lære mye om Gud av super-
heltene vi ser på film. Men: Der superhelter er myter, er Jesus den
sanne «myten».

DEN SANNE «MYTEN»

Vi skal snart gjenoppleve noen av de mest engasjerende fortellin-
gene som er blitt vist på kinolerretet. Vi kommer til å se mange
paralleller til den bibelske beretningen, paralleller som vil fortelle
oss om Gud og oss selv.

Men la oss være ærlige: Manusforfatterne bak flertallet av disse filmene lånte sannsynligvis ikke bevisst paralleller eller ideer fra Bibels verden (med noen unntak). De inkluderte disse elementene ubevisst fordi det å ofre seg i kampen mot ondskap er kjernen av virkelighetens historie, den kristne historien.

Som filosofen Peter Kreeft sa det: «Det finnes Kristus-skikkelser overalt i litteraturen og livet. Det burde ikke overraske oss. For Kristus var ikke en siste-liten-løsning eller en alien fra verdensrommet, men selve hovedpoenget i hele menneskets historie fra begynnelsen i Forfatterens Sinn.»²⁰

Mytologiske Kristus-skikkelser hjalp C.S. Lewis med å finne veien til kristendommen. I 1931, da Lewis var på sin åndelige reise fra ateisme til kristendommen, tenkte han at historien om Jesus liknet på en mytisk hedensk offerfortelling. Han innrømmet at han alltid ble beveget av historier om guder som ofret seg selv, *unntatt* når det gjaldt historien i evangeliene. Men vennene J.R.R. Tolkien, forfatteren av *Ringenes herre*, overbeviste Lewis om at kristendommen var den sanne «myten». Jesus Kristus ofret seg selv i virkeligheten og sto opp igjen fra de døde, slik at det gode vant den ultimate seieren over det onde. Lewis skriver:

Historien om Kristus er ganske enkelt en sann myte: en myte som virker på oss på samme måte som de andre, men med den enorme forskjellen at den virkelig skjedde: Vi må godta den på samme måte, og huske at det er Guds myte, mens de andre er menneskers myter. De hedenske historiene er altså Gud som uttrykker seg gjennom dikternes sinn, og bruker bilder han fant der, mens kristendommen er Gud som uttrykker seg selv gjennom det vi kaller «virkelige ting».²¹

Lewis brukte deretter store deler av karrieren sin til å bevise kristendommens sannhet. Kristendommen er verdens beste historie, og den er sann!

Som vi så i sitatet over, trodde Lewis at Gud uttrykte seg gjennom de eldgamle myteforfatterne. Er det mulig at Gud gjør det samme gjennom moderne filmskapere? Kan moderne myter hjelpe oss å forstå sannheten, slik eldgamle myter hjalp Lewis?

Hva kan vi lære om Gud og oss selv av Captain America? Iron Man? Ringenes herre? Star Wars? Batman? Wonder Woman? Til og med den kontroversielle Harry Potter? Mer enn du kanskje tror. Det skal bli moro å gjenoppleve noen av disse fortellingene og dykke ned i dem.

Som Jesus, ser disse heltene ofte døden i hvitøyet for å redde oss. Og som vi snart skal se, er den førstnevnte til og med villig til å kaste seg på en granat for deg.